

درس علم داده

پروژه پایانی

نام دانشجو: شقایق شهبازی

نام استاد: دکتر رضاپور

شماره دانشجویی: ۹۹۳۶۱۳۰۴۰

فهرست مطالب

 مجموعه داده
 تحليل اكتشافى دادهها
 پیش پردازش دادهها
تحليل نتايج
 نتىجەگىرى

مجموعه داده

در این بخش از پروژه مجموعه داده "Energy Efficiency Data Set" درنظر گرفته شده است. این مجموعه داده شامل اطلاعاتی درباره ویژگیهای ساختمانها و بازده انرژی آنها است که برای تحلیل کارایی انرژی استفاده می شود. این مجموعه داده شامل دو ستون هدف با نامهای "Heating Load" و "Cooling Load" است که به ترتیب بیان گر بار سرمایشی و گرمایشی ساختمان است.

این مجموعه داده شامل ۸ ویژگی است از جمله نوع ساختمان، سال ساخت، نسبت نواحی شیشهای، مساحت سطح، عمق دیوار، ضخامت سقف، مساحت شیشهای و جهت ساختمان. این ویژگیها از نظر تکنیکی و آماری متنوع هستند و می توانند برای بررسی ارتباطات مختلف بین متغیرها و بازده انرژی مورد استفاده قرار گیرند.

این مجموعه داده به دلیل اهمیت اقتصادی و محیطی که مصرف انرژی ساختمانها دارد، انتخاب شده است. با تحلیل دقیق این دادهها میتوان الگوهایی را در مصرف انرژی ساختمانها شناسایی نموده و بهینهسازیهای لازم را برای افزایش کارایی انرژی ارائه دهیم.

۱- تحلیل اکتشافی دادهها

در این بخش هدف ما بررسی و تحلیل مجموعه دادههای ویژگیهای ساختمانهای مسکونی است تا الگوها، وابستگیها و ویژگیهای مهم دادهها را شناسایی کنیم. این مرحله به عنوان پایهای برای پیشپردازش دادهها و مدلسازی یادگیری ماشین عمل می کند و باعث می شود تا تصمیمات مبتنی بر دادهها با دقت و اطمینان بیشتری اتخاذ شوند. در این بخش، گامهای مختلفی برای بررسی و تحلیل دادهها انجام می شود تا دادهها به خوبی درک و آماده استفاده در مراحل بعدی شوند.

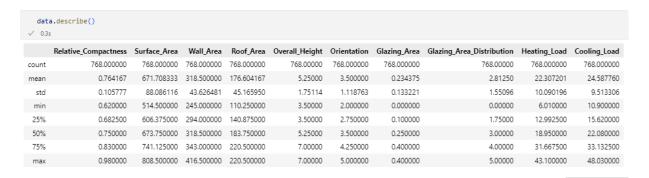
در ابتدا لازم است دادهها را بارگذاری کرده تا با ساختار کلی دادهها آشنا شویم. این کار به ما کمک میکند تا نگاهی اولیه به دادهها داشته باشیم و نوع دادهها، تعداد ستونها و ردیفها را بشناسیم. همانطور که در تصویر ۱-۱ قابل مشاهده است، دادههای موردنظر را که در پیوست ۱ موجود هستند، بارگذاری میکنیم و ۵ سطر ابتدایی آن را مشاهده میکنیم. در تصویر ۱-۲ نیز اطلاعات آماری کلی دادهها بررسی شده و قابل مشاهده هستند.

data = pd.read_csv('energy_efficiency_data.csv')
data.head()

 0.4s

Re	elative_Compactness	Surface_Area	Wall_Area	Roof_Area	Overall_Height	Orientation	Glazing_Area	${\sf Glazing_Area_Distribution}$	Heating_Load	Cooling_Load
0	0.98	514.5	294.0	110.25	7.0	2	0.0	0	15.55	21.33
1	0.98	514.5	294.0	110.25	7.0	3	0.0	0	15.55	21.33
2	0.98	514.5	294.0	110.25	7.0	4	0.0	0	15.55	21.33
3	0.98	514.5	294.0	110.25	7.0	5	0.0	0	15.55	21.33
4	0.90	563.5	318.5	122.50	7.0	2	0.0	0	20.84	28.28

شكل ١-١ ينج سطر ابتدايي داده ها

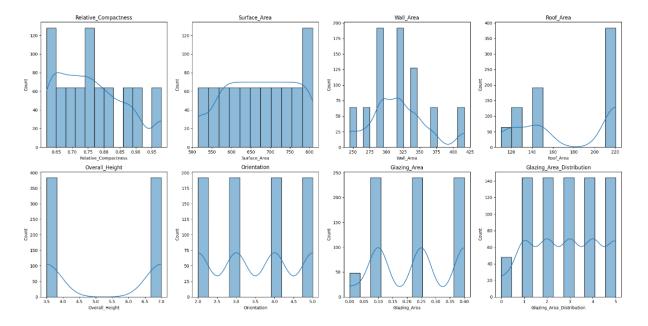
شكل ۲-۱ اطلاعات آماري داده ها

پس از بررسی کلی دادهها لازم است تا وجود دادههای گمشده مورد بررسی قرار گیرند. شناسایی و مدیریت دادههای گمشده یکی از مراحل مهم در پیش پردازش دادهها به شمار میروند. ابتدا مطابق تصویر ۱-۳ تعداد مقادیر گمشده در هرستون را لازم است مشخص کنیم. همانطو که از نتیجه اجرای این کد مشخص است هیچگونه داده گمشدهای در هیچ ستونی وجود ندارد؛ لذا نیازی به انجام اقدامی در این زمینه وجود ندارد.

<pre>missing_values = data.isnull().sum() print(missing_values) </pre>					
Relative_Compactness	0				
Surface_Area	0				
Wall_Area	0				
Roof_Area	0				
Overall_Height	0				
Orientation	0				
Glazing_Area	0				
Glazing_Area_Distribution	0				
Heating_Load	0				
Cooling_Load dtype: int64	0				

شکل ۳-۱ وضعیت داده های گمشده

اکنون می توانیم به تحلیل و بررسی چگونگی توزیع دادهها بپردازیم. به این منظور نمودارهای توزیع مانند هیستوگرام و KDE ترسیم می شوند. مطابق با تصویر ۱-۴ این نمودارها به کمک می کنند تا الگوهای موجود در دادهها را شناسایی کنیم و درک کنیم که توزیع آنها به چه صورت است.

شکل ۴-۱ هیستوگرام داده ها

در ادامه لازم است به بررسی روابط موجود بین متغیرها بپردازیم. بررسی روابط ویژگیها یکی از مراحل کلیدی در تحلیل اکتشافی داده است. با استفاده از نمودارهای پراکندگی و ماتریس همبستگی، میتوانیم روابط خطی و غیرخطی بین ویژگیها را شناسایی کنیم. در تصویر ۱-۵ ماتریس همبستگی ویژگیهای این مجموعه داده قابل مشاهده است. این ماتریس اطلاعات مختلفی درمورد وضعیت وابستگی متغیرها نسبت به یکدیگر را به ما نشان می دهد. به طور کلی همبستگیهای موجود بین ویژگیها به شرح زیر هستند:

همسبتگی بین ویژگیها:

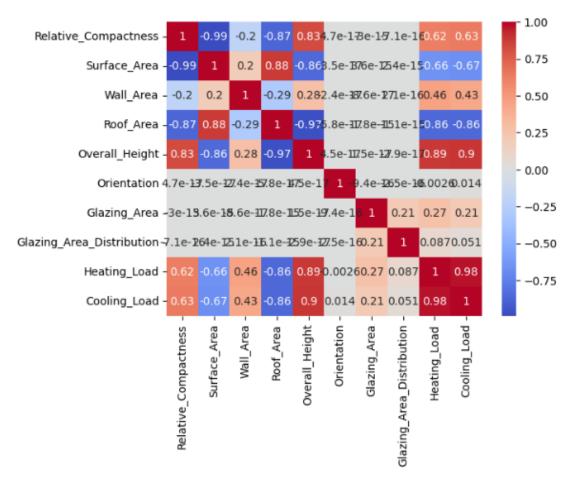
- ✓ Relative_Compactness و Surface_Area و Surface_Area و Surface_Area و Relative_Compactness با ضریب همبستگی منفی بسیار قوی دارند. این به این معناست که با افزایش Surface_Area کاهش می یابد و بالعکس.
 - ✓ Roof_Area و Wall_Area: این دو ویژگی با ضریب همبستگی -۲۹.۰ همبستگی منفی کمی دارند.
- Verall_Height و Roof_Area: این دو ویژگی نیز همبستگی مثبت قوی با ضریب همبستگی ۰.۹۷ دارند، که نشان میدهد با افزایش Toof_Area ،Overall_Height نیز افزایش مییابد.

• همسبتگی بین ویژگیها و متغیرهای هدف:

- ✓ Heating_Load: همبستگی قوی مثبتی با Relative_Compactness: همبستگی منفی با (۰۶۲) Relative_Compactness: مقدار Surface_Area (۱۶۶۰) دارد. این نشان می دهد که با افزایش Heating_Load کاهش می یابد.
 Heating_Load افزایش می یابد و با افزایش می یابد و با افزایش افزایش می یابد.
- ✓ Cooling_Load: همبستگی مثبتی با Relative_Compactness) و همبستگی منفی با Relative_Compactness. مقدار (۰.۶۳) دارد. این به معنای این است که با افزایش Cooling_Load مقدار درد. این به معنای این است که با افزایش Cooling_Load کاهش می یابد.

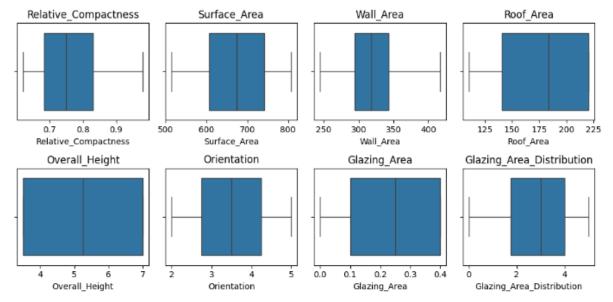
✓ Heating_Load و Cooling_Load: همبستگی بسیار قوی ۹۸.۰ بین این دو متغیر نشان میدهد که این دو متغیر به شدت به هم وابسته هستند و با تغییر یکی، دیگری نیز به صورت مشابه تغییر می کند.

بنابراین به طور کلی می توان اظهار داشت که ویژگی Relative_Compactness و Overall_Height تأثیر قابل توجهی بر هر دو متغیر Heating_Load و Cooling_Load دارد. این اطلاعات می تواند برای انتخاب ویژگیهای مهم در مدل سازی و پیش بینی مفید باشد. همچنین، همبستگی قوی بین Heating_Load و Cooling_Load نشان می دهد که این دو متغیر می توانند به صورت مشترک در مدل ها استفاده شوند یا اثرات یکسانی بر برخی ویژگیها داشته باشند.

شکل ۵-۱ ماتریس همبستگی

علاوه بر موارد مطرح شده، لازم است تا ناهنجاریها و نقاط خارج از محدوده شناسایی شوند. این کار به ما کمک خواهد کرد تا دادههای غیرمعمولی را که می توانند مدلهای یادگیری ماشین را تحت تاثیر قرار دهند، شناسایی کنیم. یکی از روشهای رایج برای این مورد رسم نمودار جعبهای است که به ما کمک می کند تا ناهنجاریها را به صورت بصری مشاهده کنیم و تصمیم بگیریم با آنها چگونه برخورد کنیم. در تصویر ۱-۶ نمودار جعبهای مجموعه داده موردنظر قابل مشاهده است.

شکل ۶-۱ نمودار جعبه ای برای بررسی ناهنجاری

۲- پیشیردازش دادهها

پیش پردازش دادهها مرحلهای حیاتی در فرآیند علم داده است که دادههای خام را به دادههای تمیز و قابل استفاده برای مدل سازی یادگیری ماشین تبدیل می کند. این مرحله شامل تمیزسازی دادهها، مدیریت دادههای گمشده، تبدیل و مقیاس بندی ویژگیها و تقسیم دادهها به مجموعههای آموزشی و آزمایشی است. پیش پردازش صحیح دادهها می تواند به بهبود دقت و کارایی مدل های یادگیری ماشین کمک کند.

در ابتدا دادههای غیرضروری را بهتر از مجموعه دادهها حذف کنیم تا مدل عملکرد بهتری داشته باشد به این منظور مجدد ماتریس همبستگی موجود در تصویر ۱-۵ را مورد بررسی قرار میدهیم. درحقیقت لازم است تا ویژگیهایی را که بیشترین تاثیر را بر متغیرهای هدف دارند شناسایی کنیم و ویژگیهایی را که همبستگی قوی با یکدیگر دارند را حذف کنیم. نتایج حاصل از بررسی مجدد ماتریس همبستگی به شرح زیر است:

• ویژگیهایی با همبستگی قوی با متغیرهای هدف:

- ✓ Roof_Compactness: همبستگی قوی مثبتی با Heating_Load و N.۶۲) و Roof_Compactness: (۰.۶۳) و Cooling_Load: مبستگی قوی مثبتی با دارد. این ویژگی باید حفظ شود زیرا تأثیر قابل توجهی بر هر دو متغیر هدف دارد.
- ✓ Surface_Area: همبستگی قوی منفی با Heating_Load (۰.۶۶−) دارد. این ویژگی نیز باید حفظ شود.

- ✓ Wall_Area: همبستگی منفی با Cooling_Load (۳۰.۴۰) دارد. این ویژگی ممکن است مفید باشد اما
 همبستگی آن نسبت به ویژگیهای دیگر کمتر است.
- ✓ Overall_Height: همبستگی مثبتی با Heating_Load: همبستگی مثبتی با Cooling_Load دارد و به طور غیرمستقیم با Cooling_Load
- ✓ Heating_Load و Cooling_Load: این دو متغیر هدف همبستگی بسیار قوی با هم دارند (۰.۹۸)،
 بنابراین می توان یکی از آنها را برای مدل سازی انتخاب کرد اگر نیاز به ساده سازی باشد.

• ویژگیهایی با همبستگی قوی با دیگر ویژگیها:

- ✓ Surface_Area و Relative_Compactness: همبستگی بسیار قوی منفی (۹۹۰-) بین این دو وی Relative_Compactness: همبستگی بسیار قوی Surface_Area ویژگی نشان میدهد که یکی از آنها میتواند حذف شود. با توجه به تأثیر قوی Surface_Area حذف بر متغیرهای هدف، پیشنهاد میشود که Relative_Compactness حفظ و Pelative_Compactness حذف شود.
- ✓ Overall_Height و Roof_Area: همبستگی بسیار قوی مثبت (۰.۹۷) دارند، بنابراین یکی از آنها overall_Height.
 می تواند حذف شود. با توجه به تأثیر Overall_Height بر متغیرهای هدف، بهتر است Roof_Area حفظ و Roof_Area
- ✓ Glazing_Area_Distribution و Glazing_Area و دو ویژگی همبستگی کم با متغیرهای هدف دارند و همبستگی قوی با دیگر ویژگیها ندارند، بنابراین میتوانند حفظ شوند مگر اینکه سادهسازی مدل اولویت داشته باشد.

بنابراین همانطور که در تصویر ۲-۱ می توان مشاهده کرد برخی از ویژگیها مطابق با تحلیل بالا برای بهبود عملکرد مدل حذف خواهند شد.

data_cleaned = data.drop(columns=['Surface_Area', 'Roof_Area', 'Heating_Load'])
data_cleaned

< 0.05</pre>

	Relative_Compactness	Wall_Area	Overall_Height	Orientation	Glazing_Area	${\sf Glazing_Area_Distribution}$	Cooling_Load
0	0.98	294.0	7.0	2	0.0	0	21.33
1	0.98	294.0	7.0	3	0.0	0	21.33
2	0.98	294.0	7.0	4	0.0	0	21.33
3	0.98	294.0	7.0	5	0.0	0	21.33
4	0.90	318.5	7.0	2	0.0	0	28.28
					***		***
763	0.64	343.0	3.5	5	0.4	5	21.40
764	0.62	367.5	3.5	2	0.4	5	16.88
765	0.62	367.5	3.5	3	0.4	5	17.11
766	0.62	367.5	3.5	4	0.4	5	16.61
767	0.62	367.5	3.5	5	0.4	5	16.03

768 rows × 7 columns

شكل ٢-١ داده ها پس از حذف برخي ستون ها

614

در ادامه برای بهبود عملکرد از آنجایی که ویژگیها دادههای مختلفی را دربرمی گیرند، لازم است تبدیل و مقیاس بندی انجام پذیرد. در تصویر ۲-۲ فرآیند انجام این مرحله نمایش داده شده است. مقیاس بندی دادهها باعث می شود که تمام ویژگیها در یک بازه مشخص مقیاس شوند و مدلها بهتر بتوانند الگوها و روابط بین ویژگیها را شناسایی کنند.

```
scaler = StandardScaler()
   X = data_cleaned.drop(columns=['Cooling_Load'])
   v = data cleaned['Cooling Load']
   data scaled x = scaler.fit transform(X)
   print(data scaled x)
✓ 0.0s
[[ 2.04177671 -0.56195149 1.
                                     -1.34164079 -1.76044698 -1.81457514]
[ 2.04177671 -0.56195149 1.
                                     -0.4472136 -1.76044698 -1.81457514]
 [ 2.04177671 -0.56195149 1.
                                      0.4472136 -1.76044698 -1.81457514]
 [-1.36381225 1.12390297 -1.
                                     -0.4472136 1.2440492
                                                              1.41133622]
[-1.36381225 1.12390297 -1.
                                      0.4472136
                                                  1.2440492
                                                              1.41133622]
[-1.36381225 1.12390297 -1.
                                      1.34164079 1.2440492
                                                              1.41133622]]
```

شکل ۲-۲ مقیاس بندی داده ها

در نهایت مطابق با تصویر ۲-۳، دادهها را به مجموعههای آموزشی و آزمایشی تقسیم می کنیم تا بتوانیم مدلها را آموزش داده و عملکرد آنها را ارزیابی کنیم.

```
X_train, X_test, y_train, y_test = train_test_split(X, y, test_size=0.2, random_state=42)
print(X_test.shape[0])
print(X_train.shape[0])

     0.0s
```

شکل ۲-۳ تقسیم داده ها

۳- مدلسازی

در این بخش، مدلهای یادگیری ماشین مختلف شامل شبکه عصبی، جنگل تصادفی و XGBoost را آموزش می دهیم و سپس آنها را ارزیابی می کنیم. هدف این بخش، ارزیابی عملکرد این مدلها و مقایسه دقت آنها با استفاده از معیارهای مختلف است. این مرحله به ما کمک می کند تا بهترین مدل را برای پیشبینی و تحلیل دادهها انتخاب کنیم.

۳-۱- شبکه عصبی

شبکه عصبی به عنوان یک مدل قوی برای مسائل پیچیده استفاده می شود. در تصویر ۳-۱، یک شبکه عصبی ساده با استفاده از پکیج Scikit-Learn با یک لایه پنهان تعریف کردهایم و آن را با دادههای آموزشی، در حداکثر ۵۰۰ دور، آموزش

میدهیم. سپس مدل را با دادههای آزمایشی ارزیابی کرده و معیارهای MAE و RMSE را محاسبه میکنیم تا به عملکرد این مدل بر روی داده تست پی ببریم. که همانطور که از نتایج حاصل از ارزیابی مشاهده می شود این مدل عملکرد به نسبت خوبی داشته است.

```
mlp_model = MLPRegressor(hidden_layer_sizes=(100,), activation='relu', solver='adam', max_iter=500, random_state=42)
mlp_model.fit(X_train, y_train)

y_pred_mlp = mlp_model.predict(X_test)

mae = mean_absolute_error(y_test, y_pred_mlp)
    rmse = mean_squared_error(y_test, y_pred_mlp, squared=False)
    print(f'Neural Network (MLP) - MAE: {mae}, RMSE: {rmse}')

v    1.7s

Neural Network (MLP) - MAE: 2.903109277895018, RMSE: 3.7692115382552465
```

شکل۳-۱ مدل شبکه عصبی

۳-۲- جنگل تصادفی

مدل جنگل تصادفی به دلیل قابلیت بالا در دستیابی به دقت مناسب و مقاومت در برابر بیشبرازش، برای بسیاری از مسائل کاربردی مناسب است. در تصویر ۳-۲، با استفاده از ۱۰۰ درخت تصمیم گیری، مدل را آموزش داده و ارزیابی کردهایم، که عملکرد مدل خیلی خوب بوده است.

```
rf_model = RandomForestRegressor(n_estimators=100, random_state=42)

rf_model.fit(X_train, y_train)

y_pred = rf_model.predict(X_test)

mae = mean_absolute_error(y_test, y_pred)

rmse = mean_squared_error(y_test, y_pred, squared=False)

print(f'Random Forest - MAE: {mae}, RMSE: {rmse}')
```

Random Forest - MAE: 1.0648337662337661, RMSE: 1.707626691084412 شکل۳-۲ مدل جنگل تصادفی

XGBoost - T-T

XGBoost به عنوان یکی از الگوریتمهای قدرتمند برای مدلسازی دادهها شناخته میشود که از بهبودهای مختلف در الگوریتمهای Boosting بهره میبرد. این مدل با استفاده از پکیج Xgboost ایجاد و با هدف کاهش خطای مربعی آموزش داده شده و سپس ارزیابی شده است. پیادهسازی این مدل در تصویر ۳-۳ قابل رویت است.

```
xgb_model = xgb.XGBRegressor(objective='reg:squarederror', n_estimators=100, random_state=42)
xgb_model.fit(X_train, y_train)

y_pred = xgb_model.predict(X_test)

mae = mean_absolute_error(y_test, y_pred)
rmse = mean_squared_error(y_test, y_pred, squared=False)
print(f'XGBoost - MAE: {mae}, RMSE: {rmse}')

4.0s
```

XGBoost - MAE: 0.4396061146723759, RMSE: 0.8094383190341791

شکل ۳-۳ مدل XGBoost

٤- تحليل نتايج

در این بخش، به بررسی و تحلیل نتایج حاصل از ارزیابی هر سه مدل خواهیم پرداخت و بیان خواهیم کرد که کدام مدل نسبت به سایرین عملکرد بهتری داشته است. همانطور که در بخش قبل مشاهده شد، برای هر سه مدل اقدام به محاسبه دو پارامتر میانگین خطای مطلق ۱ و ریشه میانگین مربعات خطا^۲ کردهایم. این دو پارامتر بیانگر میزان خطاهای مدل ما در پیشبینی صفت هدف برای دادههای آزمایش است و به طور قطع کمتر بودن این مقادیر بیانگر بهتر بودن عملکرد مدل است. در جدول ۱- ۴ تمامی این مقادیر برای هر سه مدل مجدد گردآوری شده و با تقریب نمایش داده شده است.

جدول ۴-۱ ارزیابی سه مدل پیادهسازی شده

RMSE	MAE	نام الگوريتم
٣,٧٦٩٢١	۲,۹۰۳۱	شبکه عصبی
١,٧٠٧٦	١,•٦٤٨	جنگل تصادفی
٠,٨٠٩٤	٠,٤٣٩٦	XGBoost

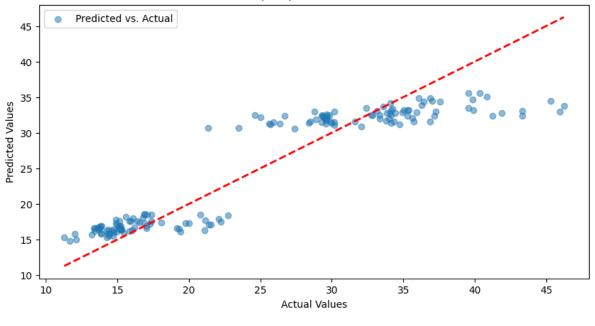
علاوه بر محاسبه این سه پارامتر، می توان عملکرد مدل را نیز بصری سازی کرد. به این منظور نموداری برای نمایش مقدار واقعی و مقدار پیش بینی شده برای هر سه مدل در تصاویر ۴-۱، ۴-۲ و ۴-۳ موجود است که به ترتیب مربوط به مدل های شبکه عصبی، جنگل تصادفی و XGBoost است.

٠

MAE

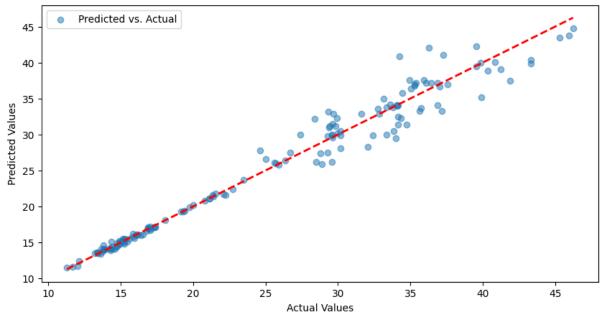
[™] RMSE

Neural Network (MLP) - Predicted vs. Actual Values

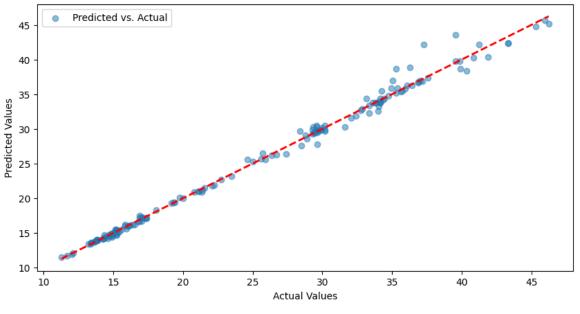
شکل ۱-۴ نمودار مدل شبکه عصبی

Random Forest - Predicted vs. Actual Values

شکل۴-۲ نمودار مدل جنگل تصادفی

شكل ٣-٣ نمودار مدل ٣-٣مودار

همانطور که از نمودارها و اعداد موجود در جدول مشخص است:

- شبکه عصبی در مقایسه با دو مدل دیگر عملکرد ضعیفتری دارد. مقدار MAE برابر ۲.۹۰۳ و RMSE برابر ۳.۷۶۹ نقاط نشان میدهد که مدل دقت کمتری در پیشبینیها دارد. همانطور که در نمودار مربوطه مشاهده میشود، نقاط پیشبینی شده نسبت به خط ۴۵ درجه که نشاندهنده پیشبینیهای کامل و دقیق است، پراکندگی بیشتری دارند. این نشان میدهد که مدل شبکه عصبی (MLP) توانایی کمتری در تطابق با دادههای واقعی دارد.
- مدل جنگل تصادفی عملکرد بهتری نسبت به شبکه عصبی دارد. مقدار MAE برابر ۱.۰۶۵ و RMSE برابر ۱.۷۰۸ نشان میدهد که مدل دقت بیشتری در پیشبینیها دارد. در نمودار مربوط به جنگل تصادفی، نقاط پیشبینی شده به خط ۴۵ درجه نزدیک تر هستند که نشان دهنده دقت بالاتر این مدل در مقایسه با شبکه عصبی است.
- مدل XGBoost بهترین عملکرد را در بین این سه مدل دارد. مقدار MAE برابر ۴۴۰ و RMSE برابر ۱.۴۰۰ نشان میدهد که نقاط نشان دهنده دقت بسیار بالای این مدل در پیشبینیها است. نمودار مربوط به XGBoost نشان میدهد که نقاط پیشبینی شده تقریباً منطبق بر خط ۴۵ درجه هستند، که نشاندهنده تطابق بسیار خوب مدل با دادههای واقعی است.

٥- نتيجهگيري

به طورکلی از تمامی فرآیندهای انجام شده در بخشهای قبل دریافتیم که با داشتن برخی ویژگیهای یک خانه مسکونی می توان میزان مصرف انرژی برای سرمایش و گرمایش آن را تخمین زد. بنابراین با یافتن ویژگیهای تاثیرگذار بر مصرف انرژی یک خانه می توانم با تمرکز بیشتر بر روی آنها، مصرف انرژی یک ساختمان را بهینه کنیم. علاوه برآن با اجرای هر سه مدل بر روی مجموعه داده خود و ارزیابی آنها دریافتیم که مدل XGBoost عملکرد بهتری در تخمین مصرف انرژی سرمایشی، یا گرمایشی، با داشتن ویژگیهای مناسب از آن خانه داشته است.